



ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ: ΠΛΑΤΩΝ ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

Διάλεξη 07

Δεύτερο επεισόδιο (162d-163d): Αναπροσαρμογή του τρίτου ορισμού της σωφροσύνης (ή τῶν ἀγαθῶν πράξεις) και απόπειρα ανασκευής του.

Νικόλαος Γ. Χαραλαμπόπουλος
Τμήμα Φιλολογίας

Σκοποί ενότητας

Σκοπός της έβδομης διάλεξης είναι η αναπροσαρμογή του τρίτου ορισμού της σωφροσύνης και η απόπειρα ανασκευής του από τον Σωκράτη (162d-163d).

Περιεχόμενα ενότητας

Δεύτερο επεισόδιο (162d-163d):

- Αναπροσαρμογή του τρίτου ορισμού της σωφροσύνης (ἡ τῶν ἀγαθῶν πράξεις)
- απόπειρα ανασκευής του.

Περιγραφή μαθήματος

Η έβδομη διάλεξη επικεντρώνεται στην προσπάθεια αναπροσαρμογής του τρίτου ορισμού της σωφροσύνης (162b-163d). Μέσα από την εκ του σύνεγγυς ανάγνωση του αρχαίου κειμένου οι φοιτητές θα παρακολουθήσουν την απόπειρα ανασκευής του ορισμού «*ἢ τῶν ἀγαθῶν πρᾶξις*».

Ερμηνευτικά σχόλια

- Θεατρική εικονοποιϊα...: ο συγγραφέας-σκηνοθέτης (ποιητής) Κριτίας εκρήγνυται επειδή ο ηθοποιός του (ύποκριτής) Χαρμίδης του έχει...ξετινάξει το κείμενο (τον τρίτο ορισμό). ...και η μεταθεατρική «τσαχπινιά»: ο Κριτίας ανέβασε όντως παραστάσεις ως τραγικός ποιητής.

Ερμηνευτικά σχόλια

- Η εναλλαξιμότητα των όρων ποιῶ/ποίησις και πράττω/πρᾶξις: Η εξίσωση του Κριτία ἀγαθόν/καλόν + ποίησις = πρᾶξις και το (επινενοημένο) ιστορικό της βάθος ελέω της αυθεντίας του Ησιόδου.
- «Απόκρυφα» κείμενα αρ. 1: ο ησιόδειος στίχος (ἔργον οὐδὲν ὄνειδος)

Ερμηνευτικά σχόλια

- Το αμφίσημο γένος της γενικής στην νέα διατύπωση (ή τῶν ἀγαθῶν πράξεις): Πρόκειται για «αγαθούς» ή για «αγαθά»;
- Ο Σωκράτης εισάγει αυτός την σύνδεση γνώσεως και σωφροσύνης ως αυτεπιγνώσεως εκ μέρους του σώφρονος.

Πλάτων, Χαρμίδης (162d-163d)

Δεύτερο επεισόδιο (162d)

ὁ μὲν οὖν Χαρμίδης βουλόμενος μὴ αὐτὸς ὑπέχειν λόγον ἀλλ' ἐκεῖνον τῆς ἀποκρίσεως, [162d] ὑπεκίνει αὐτὸν ἐκεῖνον, καὶ ἐνεδείκνυτο ὡς ἐξεληλεγμένος εἶη: ὁ δ' οὐκ ἠνέσχετο, ἀλλὰ μοι ἔδοξεν ὀργισθῆναι αὐτῷ ὥσπερ ποιητῆς ὑποκριτῆ κακῶς διατιθέντι τὰ ἑαυτοῦ ποιήματα. ὥστ' ἐμβλέψας αὐτῷ εἶπεν, οὕτως οἶει, ὦ Χαρμίδη, εἰ σὺ μὴ οἴσθα ὅτι ποτ' ἐνόει ὃς ἔφη σωφροσύνην εἶναι τὸ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν, οὐδὲ δὴ ἐκεῖνον εἰδέναι; ἀλλ', ὦ βέλτιστε, ἔφην ἐγώ, Κριτία, τοῦτον μὲν οὐδὲν [162e] θαυμαστὸν ἀγνοεῖν τηλικούτον ὄντα: σὲ δέ που εἰκὸς εἰδέναι καὶ ἡλικίας ἔνεκα καὶ ἐπιμελείας.

Δεύτερο επεισόδιο (162e)

ἀλλ', ὦ βέλτιστε, ἔφην ἐγώ, Κριτία, τοῦτον μὲν οὐδὲν [162e] θαυμαστὸν ἀγνοεῖν τηλικούτον ὄντα: σὲ δέ που εἰκὸς εἰδέναί καὶ ἡλικίας ἔνεκα καὶ ἐπιμελείας. εἰ οὖν συγχωρεῖς τοῦτ' εἶναι σωφροσύνην ὅπερ οὕτως λέγει καὶ παραδέχῃ τὸν λόγον, ἔγωγε πολὺ ἂν ἥδιον μετὰ σοῦ σκοποίμην εἴτ' ἀληθὲς εἴτε μὴ τὸ λεχθέν.

ἀλλὰ πάνυ συγχωρῶ, ἔφη, καὶ παραδέχομαι.

καλῶς γε σὺ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, ποιῶν. καί μοι λέγε, ἦ καὶ ἅ νυνδὴ ἡρώτων ἐγὼ συγχωρεῖς, τοὺς δημιουργοὺς πάντας ποιεῖν τι;

ἔγωγε.

Δεύτερο επεισόδιο (163a)

[163a] ἤ οὖν δοκοῦσί σοι τὰ ἑαυτῶν μόνον ποιεῖν ἢ καὶ τὰ τῶν ἄλλων;

καὶ τὰ τῶν ἄλλων.

σωφρονοῦσιν οὖν οὐ τὰ ἑαυτῶν μόνον ποιοῦντες;

τί γὰρ κωλύει; ἔφη.

οὐδὲν ἐμέ γε, ἦν δ' ἐγώ: ἀλλ' ὄρα μὴ ἐκεῖνον κωλύει, ὃς ὑποθέμενος

σωφροσύνην εἶναι τὸ τὰ ἑαυτοῦ πράττειν ἔπειτα οὐδέν φησι κωλύειν

καὶ τοὺς τὰ τῶν ἄλλων πράττοντας σωφρονεῖν.

ἐγὼ γὰρ που, ἦ δ' ὅς, τοῦθ' ὡμολόγηκα, ὡς οἱ τὰ τῶν ἄλλων

πράττοντες σωφρονοῦσιν, εἰ τοὺς ποιοῦντας ὡμολόγησα.

Δεύτερο επεισόδιο (163b)

[163b] εἶπέ μοι, ἦν δ' ἐγώ, οὐ ταῦτόν καλεῖς τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πράττειν;

οὐ μέντοι, ἔφη: οὐδέ γε τὸ ἐργάζεσθαι καὶ τὸ ποιεῖν. ἔμαθον γὰρ παρ' Ἡσιόδου, ὃς ἔφη ἔργον [δ'] οὐδὲν εἶναι ὄνειδος. οἶει οὖν αὐτόν, εἰ τὰ τοιαῦτα ἔργα ἐκάλει καὶ ἐργάζεσθαι καὶ πράττειν, οἷα νυνδὴ σὺ ἔλεγες, οὐδενὶ ἂν ὄνειδος φάναι εἶναι σκυτοτομοῦντι ἢ ταριχοπωλοῦντι ἢ ἐπ' οἰκήματος καθημένῳ; οὐκ οἶεσθαί γε χρή, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος οἶμαι ποίησιν πράξεως καὶ ἐργασίας ἄλλο ἐνόμιζεν

Δεύτερο επεισόδιο (163c)

[163c] καὶ ποίημα μὲν γίνεσθαι ὄνειδος ἐνίοτε, ὅταν μὴ μετὰ τοῦ καλοῦ γίγνηται, ἔργον δὲ οὐδέποτε οὐδὲν ὄνειδος: τὰ γὰρ καλῶς τε καὶ ὠφελίμως ποιούμενα ἔργα ἐκάλει, καὶ ἐργασίας τε καὶ πράξεις τὰς τοιαύτας ποιήσεις. φάναι δὲ γε χρὴ καὶ οἰκεῖα μόνα τὰ τοιαῦτα ἡγεῖσθαι αὐτόν, τὰ δὲ βλαβερὰ πάντα ἀλλότρια: ὥστε καὶ Ἡσίοδον χρὴ οἶεσθαι καὶ ἄλλον ὅστις φρόνιμος τὸν τὰ αὐτοῦ πράττοντα τοῦτον σὺφρονα καλεῖν.

Δεύτερο επεισόδιο (163d)

[163d] ὦ Κριτία, ἦν δ' ἐγώ, καὶ εὐθύς ἀρχομένου σου σχεδὸν ἐμάνθανον τὸν λόγον, ὅτι τὰ οἰκεῖά τε καὶ τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ καλοῖης, καὶ τὰς τῶν ἀγαθῶν ποιήσεις πράξεις: καὶ γὰρ Προδίκου μυρία τινὰ ἀκήκοα περὶ ὀνομάτων διαιροῦντος. ἀλλ' ἐγώ σοι τίθεσθαι μὲν τῶν ὀνομάτων δίδωμι ὅπη ἂν βούλη ἕκαστον: δήλου δὲ μόνον ἐφ' ὅτι ἂν φέρης τοῦνομα ὅτι ἂν λέγῃς. νῦν οὖν πάλιν ἐξ ἀρχῆς σαφέστερον ὀρῖσαι: [163e] ἄρα τὴν τῶν ἀγαθῶν πράξιν ἢ ποιήσιν ἢ ὅπως σὺ βούλει ὀνομάζεις, ταύτην λέγεις σὺ σωφροσύνην εἶναι; ἔγωγε, ἔφη.

Πηγή αρχαίου κειμένου

Πηγή για το αρχαίο κείμενο: *Βικιθήκη*

<https://el.wikisource.org/wiki/%CE%A7%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%AF%CE%B4%CE%B7%CF%82>

Τέλος Ενότητας



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης



Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Νικόλαος Γ. Χαραλαμπίδης, Τίτλος μαθήματος: «Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία: Πλάτων και η Θεωρία των Ιδεών. Διάλεξη 07 Δεύτερο επεισόδιο (162d-163d): Αναπροσαρμογή του τρίτου ορισμού της σωφροσύνης (ή τῶν ἀγαθῶν πράξεις) και απόπειρα ανασκευής του».

Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1905/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».



[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

